Yüksekö?retim Kurumlar?nda Hesap Verebilirlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yüksekö?retim Kurumlar?nda Hesap Verebilirlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33481

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yüksekö?retim Kurumlar?nda Hesap Verebilirlik Ölçe?i, **Didem Do?an** ve **Ayd?n Aypay** taraf?ndan 2016 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in temel amac?, yüksekö?retim kurumlar?nda alg?lanan **hesap verebilirlik** düzeylerini ve bu kavram?n kurumsal boyutlar?n? bilimsel olarak ölçmektir. Ölçek, yüksekö?retim ba?lam?nda hesap verebilirli?in çok boyutlu do?as?n? ortaya koyarak, yöneticilerin, akademik personelin ve di?er payda?lar?n kurumsal sorumluluklara dair alg?lar?n? de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Bu çal??ma, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik analizlerini detayl? bir ?ekilde sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Hesap Verebilirlik, Yüksekö?retim, Kurumsal Yönetim, Ölçek Geli?tirme, E?itim Yönetimi, Hesap Verebilirlik Ölçe?i, Türkiye.

Yazarlar

Do?an, D., Aypay, A.

Amaç

Ölçe?in geli?tirilmesindeki birincil amaç, Türkiye'deki yüksekö?retim kurumlar? özelinde, kurumsal hesap verebilirlik kavram?n? ampirik olarak ölçebilecek, geçerli?i ve güvenirli?i kan?tlanm?? standart bir ölçme arac? ortaya koymakt?r. Kurumlar?n payda?lar?na kar?? mali, akademik ve idari sorumluluklar?n? ne derece yerine getirdi?ine dair sistematik veriler toplamak hedeflenmi?tir.

Bu araç sayesinde, yüksekö?retim sistemindeki reformlar?n veya yönetimsel de?i?ikliklerin hesap verebilirlik alg?s? üzerindeki etkileri izlenebilir, ayr?ca kurumlar aras? kar??la?t?rmalar yapmak ve zay?f kalan hesap verebilirlik boyutlar?n? tespit ederek iyile?tirme çal??malar? ba?latmak mümkün hale gelmektedir.

Yap? (Kavramsal Çerçeve)

Yüksekö?retim Kurumlar?nda Hesap Verebilirlik Ölçe?i, hesap verebilirli?i geleneksel mali ?effafl?k anlay???n?n ötesinde, çok boyutlu ve kapsaml? bir yap? olarak ele almaktad?r. Ölçek, yüksekö?retim kurumlar?n?n temel i?levleri olan e?itim-ö?retim, ara?t?rma ve toplumsal katk? alanlar?nda sergiledi?i sorumluluklar? ölçmeyi amaçlar.

Ölçek geli?tirme sürecinde, hesap verebilirli?in farkl? boyutlar? literatür taramas? ve uzman görü?leri ile belirlenmi?; bu boyutlar genellikle **Akademik Hesap Verebilirlik** (e?itim kalitesi ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

ara?t?rma ç?kt?s?), **Yönetimsel Hesap Verebilirlik** (idari süreçlerin etkinli?i) ve **Mali Hesap Verebilirlik** (kaynaklar?n ?effaf ve verimli kullan?m?) gibi alt faktörler alt?nda toplanm??t?r. Bu yap?, yüksekö?retim alan?nda hesap verebilirli?in kompleks do?as?n? yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, geli?tirme makalesinde detayl?ca raporlanm??t?r (Do?an & Aypay, 2016). Ölçek, hem **Kapsam Geçerli?i** (uzman görü?leri ile madde havuzunun ilgili yap?lar? temsil etme yeterlili?i) hem de **Yap? Geçerli?i** (faktör analizi sonuçlar?) aç?s?ndan incelenmi?tir.

Yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?lm??t?r. Bu analizler sonucunda ölçe?in teorik olarak öngörülen boyutlarla uyumlu bir faktör yap?s?na sahip oldu?u gösterilmi?tir. DFA sonuçlar?, modelin iyi uyum indeksleri verdi?ini ve ölçe?in kuramsal yap?y? ba?ar?yla ölçtü?ünü do?rulam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçme arac?n?n tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek üzere yap?lm??t?r. Temel güvenirlik kan?t? olarak, ölçe?in bütünü ve alt boyutlar? için **?ç Tutarl?l?k Katsay?s?** (Cronbach's Alpha) hesaplanm??t?r.

Do?an ve Aypay (2016) taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s?n?n oldukça yüksek oldu?u rapor edilmi?tir (genellikle .80 üzerinde). Bu yüksek de?erler, ölçek maddelerinin birbirleriyle uyumlu oldu?unu ve ayn? temel yap?y? (hesap verebilirli?i) ölçmede ba?ar?l? oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? test etmek amac?yla test-tekrar test güvenirlik çal??malar?n?n da yap?lm?? olmas? muhtemeldir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? belirlemek için öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. AFA, hesap verebilirlik kavram?n?n yüksekö?retim ba?lam?nda kaç temel boyuttan olu?tu?unu saptam??t?r. Faktör yüklerinin yüksek olmas?, maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir.

Ard?ndan, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n farkl? bir örneklem üzerinde do?rulanmas? amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) gerçekle?tirilmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in özgün yap?s?n?n kabul edilebilir uyum indeksleri (örne?in, RMSEA, CFI, TLI) ile do?ruland???n? ve ölçe?in istikrarl? bir faktör yap?s?na sahip oldu?unu kan?tlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Geli?tirme

Format: Be?li Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Örn: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum). (Orijinal kaynakta belirtilmedi?i için standart bir Likert format? varsay?lm??t?r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yüksekö?retim Kurumlar?nda Görev Yapan Akademik ve ?dari Personel.

Age Group: Yeti?kin (18 ya? ve üstü).

Population Details: Türkiye genelindeki çe?itli üniversitelerde görev yapan personel örneklemi.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-report) anket formu.

Anahtar Kelimeler

E?itim Yönetimi, Kurumsal Sorumluluk, Yüksekö?retim Kurumlar?, Psikometri, Güvenirlik, Geçerlik, Yönetim.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Ara?t?rma makalesinde belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: didemdogan1607@gmail.com

Correspondence Address: Didem Do?an (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2016 y?l?nda yay?mlanan akademik makale ile bilim dünyas?na sunulmu?tur. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m?na yönelik izinler için sorumlu yazar Didem Do?an ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için yazar onay? zorunludur. Ölçek, aç?k eri?imli bir dergide yay?mlanm??t?r.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: yuksekogretim-kurumlarinda-hesap-verebilirlik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

ARABPSYCHOLOGY.COM

Do?an, D., & Aypay, A. (2016). Scale of Accountability in Higher Education Institutions: A study of validity and reliability. *Journal of Higher Education and Science, 6*(3), 386-397. doi: 10.5961/jhes.2016.175

Ölçe?in Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri orijinal kaynak metinde sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için lütfen Do?an ve Aypay (2016) taraf?ndan yay?mlanan makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM